

Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija
za period
2015–2030.

Sadržaj

Predgovor	5
Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015–2030.	7
Grafikon	28

Predgovor

Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015–2030. usvojen je na Trećoj svjetskoj konferenciji UN-a koja je održana u Sendaiju, Japan, 18. marta 2015. godine. Nastao je kao rezultat konsultacija koje su započele u martu 2012. godine i međuvladinih pregovora od jula 2014. godine do marta 2015. godine, uz podršku Ureda Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa a na zahtjev Generalne skupštine UN-a.

Okvir iz Sendaija je instrument koji predstavlja nastavak Hyogo okvira za djelovanje (HFA) 2005–015: Izgradnja otpornosti nacija i zajednica na katastrofe. Hyogo okvir za djelovanje je osmišljen kako bi dao daljnji podsticaj globalnim aktivnostima vezanim za Međunarodni okvir za djelovanje za međunarodnu deceniju za smanjenje prirodnih nepogoda iz 1989. godine i Yokohama strategiju za sigurniji svijet: Smjernice za prevenciju, pripravnost i ublažavanje posljedica od prirodnih katastrofa i plan djelovanja, usvojenu 1994. godine, te Međunarodnu strategiju za smanjenje katastrofa iz 1999. godine.

Okvir iz Sendaija je izgrađen na osnovu elemenata koji osiguravaju kontinuitet uz aktivnosti koje su provele države i druge zainteresirane strane prema Hyogo okviru za djelovanje i uvodi niz inovacija koje su pokrenute u toku konsultacija i pregovora. Mnogi komentatori su identificirali najznačajnije promjene kao što su: snažan naglasak stavljen na upravljanje rizicima od katastrofa u odnosu na upravljanje katastrofama, definicije sedam globalnih ciljeva, smanjenje rizika od katastrofa kao očekivanog ishoda, cilj usmjeren na sprečavanje nastajanja novog rizika, smanjenje postojećeg rizika i jačanje otpornosti, kao i niz vodećih principa, uključujući primarnu odgovornost država za prevenciju i smanjenje rizika od katastrofa, angažman cjelokupnog društva i svih državnih institucija. Osim toga, obim smanjenja rizika od katastrofa je značajno proširen kako bi se usredsredio na prirodne opasnosti, kao i na one izazvane ljudskim faktorom, te s tim povezane ekološke, tehnološke i biološke opasnosti i rizike. Sve vrijeme se snažno promovira zdravstvena otpornost.

Okvir iz Sendaija također artikulira sljedeće: potrebu za poboljšanim razumijevanjem rizika od katastrofa u svim njegovim dimenzijama izloženosti, ugroženosti i svojstvima opasnosti; jačanje upravljanja rizicima od katastrofa, uključujući nacionalne platforme; odgovornost za upravljanje rizikom od katastrofa; pripravnosti u kontekstu principa unapređenja ponovne izgradnje – „*Build Back Better*“; prepoznavanje zainteresiranih strana i njihove uloge; mobilizacija ulaganja osjetljivih na rizike kako bi se izbjeglo stvaranje novih rizika; otpornost zdravstvene infrastrukture, kulturne baštine i radnih mjesta; jačanje međunarodne saradnje i globalnog partnerstva i politika i programa donatora na osnovu poznavanja rizika, uključujući i finansijsku podršku i kredite od međunarodnih finansijskih institucija. Tu je i jasno priznavanje Globalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa i regionalnih platformi za smanjenje rizika od katastrofa kao mehanizama za koherentnost među programima, praćenje i povremena revidiranja kao podrška upravljačkim tijelima UN-a.

UNISDR je zadužen za podršku provedbe, praćenje i revidiranje Okvira iz Sendaija.

Margareta Wahlström,

specijalna predstavica generalnog sekretara za smanjenje rizika od katastrofa pri Ujedinjenim nacijama

Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015–2030.

Sadržaj

Uvod	9
Očekivani ishod i cilj	12
Vodeći principi	13
Prioriteti za djelovanje	14
Prioritet 1: Razumijevanje rizika od katastrofa	14
Prioritet 2: Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa	17
Prioritet 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti	18
Prioritet 4: Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijeđenu ponovnu izgradnju (<i>Build Back Better</i>) prilikom oporavka, sanacije i obnove	21
Uloga zainteresiranih strana	23
Međunarodna saradnja i globalno partnerstvo	24

I. Uvod

1. Okvir za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015–2030. usvojen je na Trećoj svjetskoj konferenciji UN-a o smanjenju rizika od katastrofa, koja je održana od 14. do 18. marta 2015. godine u Sendaiju, Miyagi, Japan, a koja je predstavljala jedinstvenu priliku za države da:

- (a) usvoje sažet, usmjeren okvir za smanjenje rizika od katastrofa nakon 2015. godine, koji je orijentiran ka budućnosti i djelovanju;
- (b) dovrše procjenu i pregled provedbe Hyogo okvira za djelovanje 2005–2015: Izgradnja otpornosti nacija i zajednica na katastrofe¹;
- (c) uzmu u obzir iskustvo stečeno kroz regionalne i nacionalne strategije/institucije i planove za smanjenje rizika od katastrofa i njihove preporuke, kao i relevantne regionalne sporazume za provedbu Hyogo okvira za djelovanje;
- (d) identificiraju modalitete saradnje na osnovu obaveza za provedbu okvira za smanjenje rizika od katastrofa nakon 2015. godine;
- (e) utvrde modalitete za povremeno revidiranje provedbe okvira za smanjenje rizika od katastrofa nakon 2015. godine.

2. U toku Svjetske konferencije države su također ponovile svoju opredijeljenost za rješavanje smanjenja rizika od katastrofa i izgradnju otpornosti² na katastrofe s obnovljenim osjećajem hitnosti u kontekstu održivog razvoja i iskorjenjivanja siromaštva, te da se smanjenje rizika od katastrofa i izgradnja otpornosti po potrebi integriraju u politike, planove, programe i budžete na svim nivoima i da se oba ova aspekta uzmu u obzir unutar relevantnih okvira.

Hyogo okvir za djelovanje: izvučene pouke, utvrđeni nedostaci i budući izazovi

3. Od usvajanja Hyogo okvira za djelovanje 2005. godine, kao što je dokumentirano u nacionalnim i regionalnim izvještajima o napretku provedbe, kao i u drugim svjetskim izvještajima, zemlje i druge relevantne zainteresirane strane postigle su napredak u smanjenju rizika od katastrofa na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou, što je dovelo do smanjenja smrtnosti u slučaju pojedinih opasnosti.³ Smanjenje rizika od katastrofa predstavlja isplativo ulaganje u sprečavanje budućih gubitaka. Efikasno upravljanje rizicima od katastrofa doprinosi održivom razvoju. Zemlje su unaprijedile svoje kapacitete za upravljanje rizicima od katastrofa. Međunarodni mehanizmi za strateško savjetovanje, koordinaciju i razvoj partnerstva za smanjenje rizika od katastrofa, kao što su Globalna platforma za smanjenje rizika od katastrofa i regionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa, kao i ostali relevantni međunarodni i regionalni forumi za saradnju, bili su ključni u razvoju politika i strategija i unapređenju znanja i uzajamnog učenja. Sveukupno gledajući, Hyogo okvir za djelovanje je predstavljao važan instrument za podizanje svijesti javnosti i institucionalne svijesti, generiranje političke opredijeljenosti i usmjerenosti, te katalizaciju aktivnosti širokog raspona zainteresiranih strana na svim nivoima.

1. A/CONF.206/6 i *corr.* 1, pog. I, rezolucija 2.

2. Otpornost se definira kao: „Sposobnost sistema, zajednice ili društva potencijalno izloženih opasnostima da se odupru, apsorbiraju, prilagode ili oporave od posljedica opasnosti na vrijeme i na efikasan način uključujući očuvanje i obnovu bitnih osnovnih struktura i funkcija”; Ured UN-a za smanjenje rizika od katastrofa (UNISDR), „Terminologija za smanjenje rizika od katastrofa, UNISDR iz 2009”, Ženeva, maj 2009 (<http://www.unisdr.org/we/inform/terminology>).

3. U Hyogo okviru za djelovanje opasnost je definirana kao: „Potencijalno štetan fizički događaj, fenomen ili ljudska aktivnost koja može dovesti do gubitka života ili povreda, štete po vlasništvo, ometanja socijalnog i ekonomskog razvoja ili ekološke degradacije. Opasnosti mogu uključiti latentna stanja koja mogu predstavljati buduću prijetnju i mogu biti različitog porijekla: prirodnog (geološkog, hidrometeorološkog i biološkog) ili izazvanog ljudskim procesima (ekološka degradacija i tehnološke opasnosti).”

4. Međutim, u istom desetogodišnjem vremenskom okviru katastrofe su i dalje izazivale velike gubitke čime su uticale na dobrobit i sigurnost osoba, zajednica i zemalja u cjelini. Preko 700 hiljada ljudi izgubilo je živote, više od 1,4 miliona je ozlijeđeno, a oko 23 miliona osoba ostalo je bez krova nad glavom kao rezultat katastrofa. Sveukupno, više od 1,5 milijardi ljudi pogođeno je katastrofama na različite načine, pri čemu su žene, djeca i osobe u osjetljivim situacijama neproporcionalno pogođeni. Ukupni ekonomski gubitak bio je preko 1,3 triliona američkih dolara. Osim toga, između 2008. i 2012. godine, 144 miliona ljudi je raseljeno uslijed katastrofa. Katastrofe, od kojih su mnoge pogoršane klimatskim promjenama, koje su u porastu u smislu učestalosti i intenziteta, značajno ometaju napredak ka održivom razvoju. Dokazi ukazuju na to da je izloženost osoba i imovine u svim zemljama rasla brže nego što se ranjivost⁴ smanjivala, čime su se stvorili novi rizici i stalan porast gubitaka od katastrofa, sa značajnim ekonomskim, socijalnim, zdravstvenim, kulturnim i ekološkim uticajem, kratkoročno, srednjoročno i dugoročno, posebno na lokalnom nivou i nivou zajednice. Katastrofe manjih razmjera koje se ponavljaju kao i sporo nastupajuće katastrofe naročito utiču na zajednice, domaćinstva i mala i srednja preduzeća, što čini visok postotak svih gubitaka. Sve zemlje – posebno zemlje u razvoju, gdje su smrtnost i ekonomski gubici od katastrofa nesrazmjerno veći – suočavaju se s povećanjem nivoa mogućih skrivenih troškova i izazova kako bi ispunile finansijske i druge obaveze.

5. Hitno je i od ključnog značaja predvidjeti plan za smanjenje rizika od katastrofa kako bi se efikasnije zaštitile osobe, zajednice i države, njihova egzistencija, zdravlje, kulturna baština, socioekonomska imovina i ekosistemi, jačajući time njihovu otpornost.

6. Na svim nivoima su potrebne unaprijeđene aktivnosti, kao i odgovornost za stvaranje rizika od katastrofa, kako bi se smanjila izloženost i ranjivost, čime se sprečava stvaranje novih rizika od katastrofa. Aktivnosti trebaju biti usmjerene na rješavanje osnovnih pokretača rizika od katastrofa, kao što su posljedice siromaštva i nejednakosti, klimatske promjene i varijabilnosti, neplanirane i brze urbanizacije, loše upravljanje zemljištem i složeni faktori kao što su demografske promjene, slabi institucionalni aranžmani, politike koje nisu zasnovane na poznavanju rizika, nedostatak propisa i podsticaja za privatna ulaganja u smanjenje rizika od katastrofa, složeni lanci snabdijevanja, ograničena dostupnost tehnologije, neodrživa upotreba prirodnih resursa, pad ekosistema, pandemije i epidemije. Nadalje, potrebno je nastaviti jačanje dobrog upravljanja u strategijama smanjenja rizika od katastrofa na nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou i poboljšati pripravnost i nacionalnu koordinaciju za odgovor na katastrofe, sanaciju i obnovu, te primjenu principa „*Build Back Better*“ za oporavak i obnovu nakon katastrofe, uz podršku osnaženih modaliteta međunarodne saradnje.

7. Mora postojati širi preventivni pristup riziku od katastrofa koji je usredsređen na ljude. Prakse smanjenja rizika od katastrofa moraju biti multisektorske i pokrivati višestruke opasnosti, te biti inkluzivne i dostupne kako bi bile efikasne i djelotvorne. Uzimajući u obzir vodeću, regulatornu i koordinacijsku ulogu koju imaju, vlade bi trebale angažirati relevantne zainteresirane strane, uključujući žene, djecu i mlade, osobe s invaliditetom, siromašne, migrante, domaće stanovništvo, volontere, praktičare i starije osobe, u procesu kreiranja i provedbi politika, planova i standarda. Postoji potreba da javni i privatni sektor i organizacije civilnog društva, kao i akademske i naučno-istraživačke ustanove blisko saraduju i da stvore mogućnosti za saradnju, a da kompanije integriraju rizike od katastrofa u njihove prakse rukovođenja.

8. Međunarodna, regionalna, subregionalna i prekogranična saradnja je i dalje ključna u podržavanju nastojanja država, njihovih nacionalnih i lokalnih vlasti, kao i zajednica i kompanija da smanje rizik od katastrofa. Postojećim mehanizmima je možda potrebno jačanje kako bi se osigurala efikasna podrška i postigla bolja provedba. Zemlje u razvoju, posebno nedovoljno razvijene zemlje, male ostrvske zemlje u razvoju, kontinentalne zemlje u razvoju i afričke zemlje, kao i zemlje sa srednjim dohotkom koje se suočavaju s posebnim izazovima, zahtijevaju posebnu pažnju i podršku za povećanje domaćih resursa i sposobnosti putem bilateralnih i multilateralnih kanala kako bi se osigurala odgovarajuća, održiva i blagovremena sredstva provedbe u izgradnji kapaciteta, finansijska i tehnička pomoć, te transfer tehnologije, u skladu s međunarodnim obavezama.

4. U Hyogo okviru za djelovanje ranjivost je definirana kao: „Stanja uzrokovana fizičkim, socijalnim, ekonomskim i okolišnim faktorima ili procesima, koji povećavaju osjetljivost zajednice na uticaj od opasnosti.“

9. Sveukupno gledajući, Hyogo okvir za djelovanje osigurao je ključne smjernice u nastojanjima za smanjenje rizika od katastrofa i doprinio je napretku ka postizanju Milenijskih razvojnih ciljeva. Međutim, njegova provedba je naglasila brojne nedostatke u rješavanju osnovnih faktora rizika od nastanka katastrofa, u formuliranju ciljeva i prioriteta za djelovanje⁵, u potrebi podsticanja otpornosti na katastrofe na svim nivoima, kao i u osiguravanju odgovarajućih sredstava provedbe. Ti nedostaci ukazuju na potrebu izrade okvira usmjerenog na djelovanje koji vlade i relevantne zainteresirane strane mogu provesti uz međusobnu podršku i uzajamno djelovanje, što bi pomoglo u identificiranju rizika od katastrofa kojima se treba upravljati i koji usmjeravaju ulaganja u cilju poboljšanja otpornosti.

10. Deset godina nakon usvajanja Hyogo okvira za djelovanje, katastrofe i dalje potkopavaju napore na postizanju održivog razvoja.

11. Međuvladini pregovori o razvojnom programu nakon 2015. godine, finansiranju za razvoj, klimatskim promjenama i smanjenju rizika od katastrofa pružaju međunarodnoj zajednici jedinstvenu priliku za poboljšanje usklađenosti politika, institucija, ciljeva, pokazatelja i mjernih sistema za provedbu, poštujući odgovarajuća ovlaštenja. Osiguravanje pouzdanih veza, zavisno od potrebe, između tih procesa, pridonijet će izgradnji otpornosti i postizanju globalnog cilja iskorjenjivanja siromaštva.

12. Podsjećamo da je završni dokument Konferencije Ujedinjenih nacija o održivom razvoju, koja je održana 2012. godine, pod nazivom „Budućnost koju želimo“⁶ pozvao na smanjenje rizika od katastrofa i izgradnju otpornosti na katastrofe koje treba rješavati s obnovljenim osjećajem hitnosti u kontekstu održivog razvoja i iskorjenjivanja siromaštva i, po potrebi, njihovo integriranje na svim nivoima. Konferencija je također potvrdila sve principe Deklaracije iz Rija o okolišu i razvoju.⁷

13. Bavljenje klimatskim promjenama kao jednim od pokretača rizika od katastrofa, poštujući ovlaštenje Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promjeni klime⁸, predstavlja priliku za smanjenje rizika od katastrofa, značajno i koherentno kroz međusobno povezane međuvladine procese.

14. U tom kontekstu, te kako bi se smanjio rizik od katastrofa, postoji potreba za rješavanjem postojećih izazova i pripremom za one koji predstoje, s naglaskom na sljedeće: praćenje, procjenu i razumijevanje rizika od katastrofa i razmjenu takvih informacija i o tome kako oni nastaju; jačanje upravljanja rizicima od katastrofa i koordinacije između različitih relevantnih institucija i sektora i potpuno i značajno učestvovanje relevantnih zainteresiranih strana na odgovarajućim nivoima; ulaganje u ekonomsku, socijalnu, zdravstvenu, kulturnu i obrazovnu otpornost osoba, zajednica, zemalja i okoliša, takode i kroz tehnologiju i istraživanje; te povećanje sistema ranog upozoravanja za višestruke opasnosti, pripravnost, odgovor, oporavak, sanaciju i obnovu. Kako bi se dopunile nacionalne akcije i kapaciteti, postoji potreba za poboljšanjem međunarodne saradnje između razvijenih zemalja i zemalja u razvoju, te među državama i međunarodnim organizacijama.

15. Ovaj okvir će se primjenjivati na rizik od katastrofa manjeg i većeg obima, čestih i rijetkih, iznenadnih i sporo nastupajućih, uzrokovanih prirodnim opasnostima ili ljudskim faktorom, kao i na s tim povezane ekološke, tehnološke i biološke opasnosti i rizike. On ima za cilj da usmjerava upravljanje rizikom od katastrofa od različitih opasnosti u razvoju na svim nivoima, kao i unutar sektora i među svim sektorima.

5. Prioriteti djelovanja Hyogo okvira za period 2005–2015 su: (1) Osigurati prioritizaciju smanjenja rizika od katastrofa na državnom i lokalnom nivou s jakom institucionalnom bazom za implementaciju; (2) Identificirati, ocijeniti i pratiti rizike od katastrofa te poboljšati sistem ranog upozoravanja; (3) Koristiti znanje, inovacije i obrazovanje za stvaranje kulture sigurnosti i otpornosti na svim nivoima; (4) Smanjiti osnovne faktore rizika; i (5) Ojačati pripravnost za efikasno djelovanje na katastrofe na svim nivoima

6. A/RES/66/288, aneks

7. Izvještaj Konferencije Ujedinjenih nacija o okolišu i razvoju, Rio de Janeiro, 3–14. juni 1992. godine, vol. I, Rezolucije usvojene na Konferenciji (publikacija Ujedinjenih nacija, Sales br. E.93.1.8 i *corrigendum*), rezolucija 1, aneks I.

8. Pitanja klimatskih promjena spomenuta u ovom okviru ostaju u sklopu ovlaštenja Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promjeni klime, u nadležnosti strana ove konvencije.

II. Očekivani ishod i cilj

16. Iako je postignut određeni napredak u izgradnji otpornosti i smanjenju gubitaka i štete, znatno smanjenje rizika od katastrofa zahtijeva upornost i ustrajnost, fokusirajući se više na ljude i njihovo zdravlje i egzistenciju, kao i redovno praćenje. Nadovezujući se na Hyogo okvir za djelovanje, ovaj okvir ima za cilj postići sljedeće rezultate u narednih 15 godina:

Znatno smanjenje rizika od katastrofa i gubitaka ljudskih života, sredstava za život i zdravlja te ekonomske, fizičke, socijalne, kulturne i ekološke imovine osoba, privrednih društava, zajednica i zemalja.

Ostvarivanje ovog rezultata zahtijeva snažnu predanost i uključenost političkog vodstva u svakoj zemlji na svim nivoima u provedbi i praćenju ovog okvira, te u stvaranju neophodnog pogodnog i podsticajnog okruženja.

17. Kako bi se postigao očekivani rezultat, potrebno je provesti sljedeći cilj:

Spriječiti nove i smanjiti postojeće rizike od katastrofa kroz provedbu integriranih i inkluzivnih ekonomskih, strukturnih, pravnih, socijalnih, zdravstvenih, kulturnih, obrazovnih, ekoloških, tehnoloških, političkih i institucionalnih mjera koje sprečavaju i smanjuju izloženost opasnosti i ranjivosti na katastrofe, povećavaju pripravnost za odgovor i oporavak, a time i jačaju otpornost.

Provođenje ovog cilja zahtijeva jačanje provedbenih kapaciteta i sposobnosti zemalja u razvoju, posebno slabo razvijenih zemalja, malih ostrvskih zemalja u razvoju, kontinentalnih zemalja u razvoju i afričkih zemalja, kao i zemalja sa srednjim dohotkom koje se suočavaju s posebnim izazovima, uključujući mobilizaciju podrške putem međunarodne saradnje za pružanje sredstava za provedbu u skladu s njihovim nacionalnim prioritetima.

18. U procesu podrške procjeni globalnog napretka u postizanju rezultata i sveukupnog cilja ovog okvira, dogovoreno je sedam globalnih ciljeva. Ti ciljevi će se mjeriti na globalnom nivou i bit će dopunjeni aktivnostima na razvoju odgovarajućih pokazatelja. Nacionalni ciljevi i pokazatelji doprinijet će postizanju rezultata i ukupnog cilja ovog okvira. Sedam globalnih ciljeva su:

- (a) Znatno smanjiti globalnu smrtnost uzrokovanu katastrofama do 2030. godine, kako bi se smanjio prosjek globalne stope smrtnosti za 100.000 u deceniji 2020–2030. godine u odnosu na period 2005–2015;
- (b) Znatno smanjiti broj ljudi pogođenih katastrofama na globalnom nivou do 2030. godine, kako bi se smanjio prosjek za 100.000 u deceniji 2020–2030. u odnosu na period 2005–2015;⁹
- (c) Smanjiti direktne ekonomske gubitke uzrokovane katastrofama u odnosu na globalni bruto domaći proizvod (BDP) do 2030. godine;
- (d) Znatno smanjiti štetu od katastrofa na ključnoj infrastrukturi i ometanje pružanja osnovnih usluga, među njima zdravstvenih i obrazovnih ustanova, pored ostalog i razvijanjem njihove otpornosti do 2030. godine;
- (e) Znatno povećati broj zemalja s nacionalnim i lokalnim strategijama smanjenja rizika od katastrofa do 2020. godine;
- (f) Znatno poboljšati međunarodnu saradnju zemalja u razvoju putem adekvatne i održive podrške za unapređenje njihovih nacionalnih aktivnosti na provedbi ovog okvira do 2030. godine;
- (g) Znatno povećati ljudima dostupnost i pristup sistemima ranog upozoravanja za višestruke opasnosti i informacijama o riziku od katastrofa i procjenama do 2030. godine.

9. Kategorije pogođenih osoba razradit će se u procesu za aktivnosti nakon Sendaija u skladu s odlukom Konferencije.

III. Vodeći principi

19. Oslanjajući se na principe iz Yokohama strategije za sigurniji svijet: Smjernice za prevenciju, pripravnost i ublažavanje posljedica od prirodnih katastrofa i plan djelovanja¹⁰ i Hyogo okvira za djelovanje, provedba ovog okvira vodit će se sljedećim principima, uzimajući u obzir nacionalne okolnosti, te u skladu s domaćim zakonima, kao i međunarodnim obavezama i opredjeljenjima:

- (a) Svaka država ima primarnu odgovornost za prevenciju i smanjenje rizika od katastrofa, pored ostalog i putem međunarodne, regionalne, subregionalne, prekogranične i bilateralne saradnje. Smanjenje rizika od katastrofa je zajednička briga za sve države, a stepen u kojem su zemlje u razvoju u mogućnosti da efikasno poboljšaju i provedu nacionalne politike i mjere za smanjenje rizika od katastrofa, u kontekstu njihovih okolnosti i mogućnosti, dodatno se može unaprijediti kroz osiguravanje održive međunarodne saradnje;
- (b) Smanjenje rizika od katastrofa zahtijeva podjelu odgovornosti između centralnih vlasti i odgovarajućih državnih tijela, sektora i zainteresiranih strana, u skladu s njihovim nacionalnim okolnostima i sistemima upravljanja;
- (c) Upravljanje rizikom od katastrofa ima za cilj zaštitu osoba i njihove imovine, zdravlja, egzistencije i sredstava za proizvodnju, kao i zaštitu kulturne baštine i prirodnog bogatstva, istovremeno promovirajući i štiteći sva ljudska prava, uključujući pravo na razvoj;
- (d) Smanjenje rizika od katastrofa zahtijeva angažman i partnerstvo cjelokupnog društva. Također zahtijeva osnaživanje i inkluzivno, pristupačno i nediskriminirajuće učestvovanje, posvećivanje posebne pažnje osobama koje su neproporcionalno pogođene katastrofama, posebno onim najsiromašnijim. Perspektiva koja se odnosi na spol, dob, invaliditet i kulturu trebala bi biti integrirana u sve politike i prakse, a potrebno je i promovirati vodstvo žena i mladih. U tom kontekstu, posebnu pažnju treba posvetiti poboljšanju organiziranog volonterskog rada građana;
- (e) Smanjenje rizika od katastrofa i upravljanje zavisi od mehanizama koordinacije unutar sektora i između njih i s relevantnim zainteresiranim stranama na svim nivoima, a to zahtijeva puni angažman svih institucija izvršne i zakonodavne vlasti na državnom i lokalnom nivou, kao i jasnu artikulaciju odgovornosti između javnih i privatnih zainteresiranih strana, uključujući poslovnu i akademsku zajednicu, kako bi se osigurali zajednički obuhvat, partnerstvo, kao i komplementarnost u ulogama i odgovornostima i praćenje;
- (f) Iako je uloga državnih i drugih viših nivoa vlasti u omogućavanju, vladavini i koordiniranju i dalje od posebne važnosti, potrebno je osnažiti lokalne vlasti i lokalne zajednice za smanjenje rizika od katastrofa, pored ostalog i putem resursa, podsticaja i odgovornosti pri odlučivanju, po potrebi;
- (g) Smanjenje rizika od katastrofa zahtijeva pristup zasnovan na višestrukim opasnostima i odlučivanje zasnovano na rizicima putem otvorene razmjene i dostavljanja razvrstanih podataka, uključujući i po spolu, dobi i invaliditetu, kao i na lako dostupnim, ažuriranim, razumljivim, naučno zasnovanim, neklasificiranim podacima o riziku, dopunjenim tradicionalnim znanjem;
- (h) Razvoj, jačanje i provedba relevantnih politika, planova, praksi i mehanizama trebaju težiti ka koherentnosti, po potrebi, preko održivog razvoja i rasta, sigurnosti hrane, zdravlja i bezbjednosti, klimatskih promjena i varijabilnosti, upravljanja okolišem i programa smanjenja rizika od katastrofa. Smanjenje rizika od katastrofa je od ključne važnosti za postizanje održivog razvoja;
- (i) Dok pokretači rizika od katastrofa u svom obimu mogu biti lokalni, nacionalni, regionalni ili globalni, rizike od katastrofa odlikuju lokalne i specifične karakteristike koje se moraju razumjeti radi određivanja mjera za smanjenje rizika od katastrofa;
- (j) Rješavanje osnovnih uzroka koji dovode do stvaranja rizika od katastrofa putem javnih i privatnih ulaganja je isplativije od prvenstvenog oslanjanja na odgovor i oporavak nakon katastrofe, te doprinosi održivom razvoju;

¹⁰. A/CONF.172/9, pog. I, rezolucija 1, aneks I.

- (k) U fazi oporavka nakon katastrofa, obnove i sanacije, od ključne je važnosti spriječiti ponovno stvaranje rizika od katastrofa, kao i smanjiti taj rizik primjenom principa unapređenja ponovne izgradnje – „*Building Back Better*“, povećanjem edukacije i podizanjem svijesti javnosti o rizicima od katastrofa;
- (l) Efikasno i značajno globalno partnerstvo i daljnje jačanje međunarodne saradnje, uključujući i ispunjavanje odgovarajućih obaveza razvijenih zemalja koje se sastoje u davanju pomoći, od ključne su važnosti za efikasno upravljanje rizicima od katastrofa;
- (m) Zemljama u razvoju, posebno slabo razvijenim zemljama, malim ostrvskim zemljama u razvoju, kontinentalnim zemljama u razvoju i afričkim zemljama, kao i zemljama sa srednjim dohotkom koje se suočavaju s posebnim izazovima, potrebno je adekvatno, održivo i blagovremeno pružanje podrške, pored ostalog i finansiranjem, transferom tehnologije i izgradnjom kapaciteta od razvijenih zemalja i partnera, prilagođeno njihovim potrebama i prioritetima, na način kako to one utvrde.

IV. Prioriteti za djelovanje

20. Uzimajući u obzir iskustvo stečeno kroz provedbu Hyogo okvira za djelovanje, te u skladu s očekivanim rezultatom i ciljem, države imaju potrebu za usmjerenim djelovanjem unutar sektora i između njih na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou na sljedeća četiri prioritetna područja:

Prioritet 1: Razumijevanje rizika od katastrofa.

Prioritet 2: Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa

Prioritet 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećanja otpornosti.

Prioritet 4: Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijeđenu ponovnu izgradnju (*Build Back Better*) prilikom oporavka, sanacije i obnove

21. U svom pristupu s ciljem smanjenja rizika od katastrofa, države, regionalne i međunarodne organizacije i druge relevantne zainteresirane strane trebaju uzeti u obzir ključne aktivnosti navedene u svakom od navedenih prioriteta i trebaju ih provoditi, po potrebi, uzimajući u obzir odgovarajuće kapacitete i mogućnosti, u skladu s nacionalnim zakonima i propisima.

22. U kontekstu povećane globalne međuzavisnosti, neophodni su usaglašena međunarodna saradnja i pogodan međunarodni ambijent za stimulaciju i doprinos razvoju znanja, kapaciteta i motivacije za smanjenje rizika od katastrofe na svim nivoima, posebno za zemlje u razvoju.

Prioritet 1: Razumijevanje rizika od katastrofa.

23. Politike i prakse za upravljanje rizicima od katastrofa trebaju biti zasnovane na razumijevanju rizika od katastrofa u svim njegovim dimenzijama ranjivosti, kapaciteta, izloženosti osoba i imovine, karakteristikama opasnosti i okoliša. Takvo znanje se može iskoristiti u svrhu procjene rizika prije katastrofe, za prevenciju i ublažavanje i za razvoj i provedbu odgovarajuće pripravnosti i efikasnog odgovora na katastrofe.

Nacionalni i lokalni nivoi

24. Kako bi se to postiglo, važno je:

- (a) Promovirati prikupljanje, analizu, upravljanje i korištenje relevantnih podataka i praktičnih informacija i osigurati njihovu široku distribuciju, uzimajući u obzir potrebe različitih kategorija korisnika, zavisno od potrebe;
- (b) Podsticati upotrebu i jačanje početnog stanja i povremene procjene rizika od katastrofa, ranjivosti, kapaciteta, izloženosti, karakteristika opasnosti i njihovih mogućih posljedičnih uticaja na odgovarajuće socijalne i prostorne razmjere u ekosistemima, u skladu s nacionalnim okolnostima;

- (c) Razviti, povremeno ažurirati i objavljivati, po potrebi, informacije o rizicima od katastrofa zasnovane na lokaciji, uključujući karte rizika, za donosiocje odluka, opću javnost i zajednice koje su u opasnosti od izloženosti katastrofama, u odgovarajućem formatu, pomoću, zavisno od potrebe, geoprstorne informacijske tehnologije;
- (d) Sistemski ocjenjivati, evidentirati, dijeliti i javno odgovarati za gubitke od katastrofa i razumjeti ekonomske, socijalne, zdravstvene, obrazovne, okolišne uticaje i uticaje na kulturnu baštinu, po potrebi, u kontekstu izloženosti opasnosti specifičnoj za određeni događaj i informacije o ranjivosti;
- (e) Po potrebi, učiniti lahko dostupnim i pristupačnim neklasificirane informacije o izloženosti opasnosti, ranjivosti, riziku, katastrofi, razvrstane prema gubicima;
- (f) Promovirati pristup pouzdanim podacima u realnom vremenu, iskorištavati prostor i *in situ* informacije, uključujući i geografske informacijske sisteme (GIS), te koristiti inovacije informacijske i komunikacijske tehnologije kako bi se poboljšali alati za mjerenje i prikupljanje, analizu i široku distribuciju podataka;
- (g) Izgraditi znanje državnih službenika na svim nivoima, civilnog društva, zajednice i volontera, kao i privatnog sektora, razmjenom iskustava, naučenih lekcija, dobre prakse i obuke i edukacije o smanjenju rizika od katastrofa, uključujući primjenu postojećih mehanizama obuke i edukacije i vršnjačkog podučavanja;
- (h) Promovirati i poboljšati dijalog i saradnju između naučnih i tehnoloških zajednica, drugih relevantnih zainteresiranih strana i kreatora politika kako bi se osigurala povezanost nauke i politika za efikasno odlučivanje u upravljanju rizicima od katastrofa;
- (i) Osigurati korištenje tradicionalnog, domaćeg i lokalnog znanja i praksi, po potrebi, za nadopunjavanje naučnog znanja u procjeni rizika od katastrofa i razvoj i provedbu politika, strategija, planova i programa pojedinih sektora, s međusektorskim pristupom, koji bi trebali biti prilagođeni lokalitetima i kontekstu;
- (j) Jačati tehničke i naučne kapacitete kako bi se iskoristilo i objedinilo postojeće znanje i razvijati i primjenjivati metodologije i modele za procjenu rizika od katastrofa, ranjivosti i izloženosti svim opasnostima;
- (k) Promovirati ulaganja u inovacije i tehnološki razvoj dugoročno, u istraživanja o višestrukim opasnostima za upravljanje rizicima od katastrofa, vođena rješenjima, za rješavanje nedostataka, prepreka, međuzavisnosti i društvenih, ekonomskih, obrazovnih i ekoloških izazova i rizika od katastrofa;
- (l) Promovirati uključivanje znanja o riziku od katastrofa, uključujući i prevenciju katastrofa, ublažavanje, pripravnost, odgovor, oporavak i sanaciju, u formalno i neformalno obrazovanje, kao i u građansko obrazovanje na svim nivoima, ali i u stručno obrazovanje i obuku;
- (m) Promovirati nacionalne strategije za jačanje javnog obrazovanja i svijesti o smanjenju rizika od katastrofa, uključujući informacije i znanja o rizicima od katastrofa, kroz kampanje, društvene medije i mobilizacije zajednice, uzimajući u obzir specifične grupe i njihove potrebe;
- (n) Primijeniti informacije o rizicima u svim njihovim dimenzijama ranjivosti, kapacitetima i izloženosti osoba, zajednica, država i imovine, kao i svojstvima opasnosti, razvijati i provoditi politike za smanjenje rizika od katastrofa;
- (o) Poboljšati saradnju među osobama na lokalnom nivou kako bi se informacije o riziku od katastrofa dostavljale putem angažmana organizacija u zajednici i nevladinih organizacija.

Globalni i regionalni nivoi

25. Kako bi se to postiglo, važno je:

- (a) Unaprijediti razvoj i širenje metodologija i alata zasnovanih na nauci za evidentiranje i informiranje o gubicima od katastrofa, te odgovarajućih razvrstanih podataka i statistika, kao i jačati modeliranje rizika od katastrofa, procjene, mapiranja, praćenja i sistema ranog upozoravanja za višestruke opasnosti;
- (b) Promovirati provođenje sveobuhvatnih istraživanja o višestrukim rizicima od katastrofa i izradu regionalnih procjena rizika od katastrofa i karti, uključujući scenarije klimatskih promjena;
- (c) Promovirati i poboljšati, kroz međunarodnu saradnju, uključujući i transfer tehnologije, pristup, razmjenu i korištenje neklasificiranih podataka i informacija, zavisno od potrebe, te komunikacije i geoprostorne i svemirske tehnologije i srodne usluge; održavati i jačati *in situ* i daljinska istraživanja zemlje i klimatska posmatranja; te jačati korištenje medija, uključujući društvene medije, tradicionalne medije, velike podatkovne mreže i mreže mobilne telefonije, kako bi se podržale nacionalne mjere za uspješno prenošenje informacija o rizicima od katastrofa, zavisno od potrebe i u skladu s nacionalnim zakonima;
- (d) Promovirati zajedničke napore u partnerstvu s naučnom i tehnološkom zajednicom, akademskom zajednicom i privatnim sektorom za uspostavljanje, široku distribuciju i razmjenu dobre prakse na međunarodnom nivou;
- (e) Podupirati razvoj lokalnih, nacionalnih, regionalnih i globalnih sistema i usluga prilagođenih korisnicima za razmjenu informacija o dobroj praksi, tehnologijama za smanjenje rizika od katastrofa koje su ekonomične i jednostavne za korištenje i izvučenih pouka o politikama, planovima i mjerama za smanjenje rizika od katastrofa;
- (f) Razviti efikasne globalne i regionalne kampanje kao instrumente za upoznavanje javnosti i edukaciju, oslanjajući se na već postojeće (na primjer, inicijativa „Milion sigurnih škola i bolnica“, kampanja „Učiniti gradove otpornima: Moj grad se priprema“, Sasakawa nagrada Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa, te godišnji Međunarodni dan Ujedinjenih nacija smanjenja rizika od katastrofa), promovirati kulturu prevencije katastrofa, otpornosti i odgovornog građanstva, generirati razumijevanje rizika od katastrofa, podržavati međusobno učenje i razmjenu iskustava; te podsticati javne i privatne zainteresirane strane da se aktivno uključe u takve inicijative i razvijati nove na lokalnim, nacionalnim, regionalnim i globalnim nivoima;
- (g) Poboljšati naučni i tehnički rad na smanjenju rizika od katastrofa i njegovu mobilizaciju kroz koordinaciju postojećih mreža i naučno-istraživačkih institucija na svim nivoima i u svim regijama, uz podršku Naučne i tehničke savjetodavne grupe Ureda Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa, radi jačanja baze dokaza kao podrške provedbi ovog okvira; promovirati naučna istraživanja o obrascima rizika od katastrofa, uzroka i posljedica; širiti informacije o rizicima s najboljom primjenom geoprostornih informacijskih tehnologija; dati smjernice o metodologijama i standardima za procjenu rizika, modeliranje rizika od katastrofa i korištenje podataka; identificirati istraživačke i tehnološke praznine i definirati preporuke za istraživanje prioriternih oblasti u smanjenju rizika od katastrofa; promovirati i podupirati dostupnost i primjenu nauke i tehnologije u odlučivanju; doprinijeti ažuriranju publikacije pod nazivom „UNISDR terminologija smanjenja rizika od katastrofa iz 2009“; koristiti osvrte nakon katastrofa kao mogućnosti za poboljšanje učenja i javne politike; široko distribuirati studije;
- (h) Podsticati dostupnost materijala zaštićenih autorskim pravima i patentiranih materijala, uključujući ugovorene koncesije, po potrebi;
- (p) Poboljšati pristup i podršku za inovacije i tehnologiju, kao i za dugoročna istraživanja o višestrukim rizicima, vođena rješenjima i razvoj u oblasti upravljanja rizicima od katastrofa.

Prioritet 2: Jačanje upravljanja rizicima od katastrofa

26. Upravljanje rizicima od katastrofa na nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou je od velike važnosti za djelotvorno i efikasno upravljanje rizicima od katastrofe. Da bi se to ostvarilo, potrebni su jasna vizija, planovi, kompetentnost, usmjeravanje i koordinacija unutar sektora i između njih, kao i učestvovanje relevantnih zainteresiranih strana. Stoga je potrebno jačanje upravljanja rizikom od katastrofa za prevenciju, ublažavanje, pripravnost, odgovor, oporavak i sanaciju, kao i partnerstvo između različitih mehanizama i institucija za provedbu instrumenata relevantnih za smanjenje rizika od katastrofa i održiv razvoj.

Nacionalni i lokalni nivoi

27. Kako bi se to postiglo, važno je:

- (a) Ugraditi i integrirati smanjenje rizika od katastrofa unutar sektora i među svim sektorima i revidirati i promovirati koherentnost i daljnji razvoj, po potrebi, nacionalnih i lokalnih okvira zakona, propisa i javnih politika, čime se, definiranjem uloga i odgovornosti, usmjerava javni i privatni sektor u: (i) bavljenju rizicima od katastrofa pri javnim, kontroliranim ili reguliranim službama i infrastrukturama; (ii) promoviranju i davanju podsticaja, po potrebi, za aktivnosti na smanjenju rizika od katastrofa koje obavljaju fizičke osobe, domaćinstva, zajednice i kompanije; (iii) poboljšanju relevantnih mehanizama i inicijative za transparentnost rizika od katastrofa, što može podrazumijevati finansijske podsticaje, podizanje svijesti javnosti i inicijative za obuku, zahtjeve za izvještavanjem, pravne i administrativne mjere; i (iv) uspostavljanju koordinacije i organizacionih struktura;
- (b) Usvojiti i provesti nacionalne i lokalne strategije i planove smanjenja rizika od katastrofa, u različitim vremenskim rokovima, s ciljevima, pokazateljima i vremenskim okvirima usmjerenim na sprečavanje stvaranja rizika, smanjenje postojećih rizika i jačanje ekonomske, socijalne, zdravstvene i ekološke otpornosti;
- (c) Provesti procjenu tehničkih, finansijskih i administrativnih sposobnosti za upravljanje rizicima od katastrofa radi rješavanja identificiranih rizika na lokalnim i nacionalnim nivoima;
- (d) Podsticati uspostavu neophodnih mehanizama i podsticaja kako bi se osigurali visoki nivoi usklađenosti s postojećim odredbama sektorskih zakona i propisa za podsticanje sigurnosti, uključujući i one koje se bave korištenjem zemljišta i urbanističkim planiranjem, građevinskim propisima, upravljanjem okolišem i resursima, te zdravstvene i sigurnosne standarde, kao i njihovo ažuriranje, po potrebi, kako bi se osigurao odgovarajući fokus na upravljanje rizicima od katastrofa;
- (e) Razvijati i jačati, po potrebi, mehanizme za praćenje, povremeno procjenjivanje i javno izvještavanje o napretku nacionalnih i lokalnih planova; te promovirati javni nadzor i podsticati institucionalne rasprave, uključujući i parlamentarce i ostale relevantne dužnosnike, o izvještajima o napretku lokalnih i nacionalnih planova za smanjenje rizika od katastrofa;
- (f) Dodijeliti, po potrebi, jasne uloge i zadatke predstavnicima zajednice u institucijama za upravljanje rizicima od katastrofa i procesa i odlučivanja kroz relevantne zakonske okvire, te preduzeti sveobuhvatne javne konsultacije u toku izrade tih zakona i propisa kako bi se podržala njihova provedba;
- (g) Uspostaviti i jačati forume koordinacije vlasti koje čine relevantne zainteresirane strane na nacionalnom i lokalnom nivou, kao što su nacionalne i lokalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa, kao i imenovani nacionalni koordinator za provedbu Okvira za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendajja za period 2015–2030. Potrebno je da takvi mehanizmi imaju jaku osnovu u nacionalnim institucionalnim okvirima s jasno dodijeljenim odgovornostima i ovlaštenjima kako bi, između ostalog, identificirali sektorske i multisektorske rizike od katastrofa, izgradili svijest i znanje o rizicima od katastrofa kroz razmjenu i širenje neklasificiranih informacija i podataka o rizicima od katastrofa, doprinijeli i koordinirali izvještaje o lokalnom i nacionalnom riziku od katastrofa, koordinirali kampanjama podizanja svijesti javnosti o rizicima od katastrofa, pomagali i podržavali lokalnu multisektorsku saradnju (npr. među jedinicama lokalne samouprave) i doprinijeli utvrđivanju i izvještavanju o nacionalnim i lokalnim planovima o upravljanju rizicima od katastrofa i svim politikama relevantnim za upravljanje rizicima od katastrofa. Ove odgovornosti trebaju biti uspostavljene u zakonima, propisima, standardima i procedurama;

- (h) Osnažiti lokalne vlasti, po potrebi, osiguravanjem neophodnih zakonskih i finansijskih sredstava za nesmetan rad. Uspostaviti koordinaciju s civilnim društvom, zajednicama i domaćim stanovništvom i migrantima u upravljanju rizicima od katastrofa na lokalnom nivou;
- (i) Potaknuti parlamentarce da podrže provedbu smanjenja rizika od katastrofa kroz razvoj novih ili izmjene i dopune relevantnih zakona i određivanje davanja iz budžeta;
- (j) Promovirati izradu standarda kvaliteta, kao što su certifikati i priznanja za upravljanje rizicima od katastrofa, uz učestvovanje privatnog sektora, civilnog društva, stručnih udruženja, naučnih organizacija i Ujedinjenih nacija;
- (k) Utvrditi javne politike, po potrebi, radi rješavanja pitanja prevencije ili preseljenja, gdje je to moguće, ljudskih naselja u izloženim zonama rizika od katastrofe, u skladu s nacionalnim zakonima i pravnim sistemima.

Globalni i regionalni nivoi

28. Kako bi se to postiglo, važno je:

- (a) Voditi aktivnosti na regionalnom nivou putem dogovorenih regionalnih i subregionalnih strategija i mehanizama saradnje za smanjenje rizika od katastrofa, zavisno od potrebe, u svjetlu ovog okvira, radi podsticanja efikasnijeg planiranja, stvaranja zajedničkih informacijskih sistema i razmjene dobre prakse i programa za saradnju i razvoj kapaciteta, posebno u rješavanju zajedničkih i prekograničnih rizika od katastrofa;
- (b) Podsticati saradnju između globalnih i regionalnih mehanizama i institucija za provedbu i osigurati povezanost instrumenata i alata relevantnih za smanjenje rizika od katastrofa, kao što su klimatske promjene, biodiverzitet, održivi razvoj, iskorjenjivanje siromaštva, okoliš, poljoprivreda, zdravstvo, hrana i prehrana i ostalo, po potrebi;
- (c) Aktivno se uključivati u Globalnu platformu za smanjenje rizika od katastrofa, regionalne i subregionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa i tematske platforme kako bi se formirala partnerstva, povremeno procijenio napredak u provedbi i razmjeni prakse i znanja o politikama, programima i ulaganjima zasnovanim na poznavanju rizika, uključujući i o razvoju i klimatskim pitanjima, ukoliko je primjenjivo, kao i promovirati integraciju upravljanja rizicima od katastrofa u ostale relevantne sektore. Regionalne međuvladine organizacije bi trebale igrati važnu ulogu u regionalnim platformama za smanjenje rizika od katastrofa;
- (d) Promovirati prekograničnu saradnju kako bi se omogućile politike i planiranje za provedbu pristupa zasnovanih na ekosistemima u pogledu zajedničkih resursa, npr. u slivovima i duž obala, izgraditi otpornost i smanjiti rizik od katastrofa, uključujući epidemije i rizik raseljavanja;
- (e) Promovirati uzajamno učenje i razmjenu dobre prakse i informacija putem, između ostalog, dobrovoljnog i samoinicijativnog pregleda postojećih praksi u smanjenju rizika od katastrofa među zainteresiranim državama;
- (f) Promovirati i jačati, po potrebi, međunarodne volonterske mehanizme za praćenje i procjenu rizika od katastrofa, uključujući relevantne podatke i informacije, oslanjajući se na iskustva praćenja Hyogo okvira za djelovanje (*eng. Hyogo Framework for Action Monitor*). Takvi mehanizmi mogu promovirati razmjenu neklasificiranih informacija o rizicima od katastrofa među relevantnim nacionalnim tijelima vlade i zainteresiranim strana u interesu održivog društvenog i ekonomskog razvoja.

Prioritet 3: Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa radi povećavanja otpornosti

29. Javna i privatna ulaganja u prevenciju i smanjenje rizika od katastrofa kroz strukturalne i nestrukturalne mjere neophodne su za poboljšanje privredne, društvene, naučne i kulturne otpornosti osoba, zajednica, zemalja i njihove imovine, kao i okoliša. Ona mogu biti pokretači inovacija, rasta i otvaranja novih radnih mjesta. Takve mjere su isplative i ključne u spašavanju života, sprečavanju i smanjenju gubitaka i osiguravanju efikasnog oporavka i sanacije poslije katastrofe.

Nacionalni i lokalni nivoi

30. Kako bi se to postiglo, važno je:

- (a) Izdvojiti potrebne resurse, uključujući finansije i logistiku, po potrebi, na svim nivoima administracije za izradu i provedbu strategija, politika, planova, zakona i propisa za smanjenje rizika od katastrofa u svim relevantnim sektorima;
- (b) Promovirati mehanizme za transfer rizika od katastrofa i osiguranje, podjelu rizika i retenciju i finansijsku zaštitu, po potrebi, i za javna i privatna ulaganja kako bi se smanjio finansijski uticaj katastrofa na vlasti i društva, u urbanim i ruralnim područjima;
- (c) Jačati, po potrebi, javna i privatna ulaganja otpornih na katastrofe, posebno kroz strukturalne, nestrukturalne i funkcionalne mjere prevencije i smanjenja rizika od katastrofa u ključnim objektima, posebno u školama i bolnicama i fizičkim infrastrukturama; zatim kroz bolju izgradnju objekata od samog početka koji mogu podnijeti opasnosti pravilnim projektiranjem i gradnjom, uključujući primjenu univerzalnih načela dizajna i standardizacije građevinskih materijala; preinake i preuređivanje; njegovanje kulture održavanja; uzimajući u obzir ekonomske, socijalne, strukturalne, tehnološke i ekološke procjene uticaja;
- (d) Zaštititi ili podržati zaštitu kulturnih i muzejskih ustanova, kulturnu baštinu te lokacije od historijskog i vjerskog interesa;
- (e) Promovirati otpornost radnih mjesta na rizike od katastrofa kroz primjenu strukturalnih i nestrukturalnih mjera;
- (f) Promovirati uvrštavanje procjene rizika od katastrofa u izradu i provedbu politika za korištenje zemljišta, uključujući i urbanističko planiranje, procjene degradacije zemljišta i neformalnog i privremenog smještaja, te primjenu smjernica i alata praćenja koji su zasnovani na predviđenim demografskim i okolišnim promjenama;
- (g) Promovirati uvrštavanje procjene rizika od katastrofa, mapiranje i upravljanje u planiranju ruralnog razvoja i upravljanje, između ostalog, planinama, rijekama, obalnim ravničarskim poplavnim područjima, sušnim područjima, močvarama i svim drugim područjima sklonim sušama i poplavama, pored ostalog i identifikacijom područja koja su sigurna za ljudska naselja, istovremeno čuvajući funkcije ekosistema koje pomažu u smanjenju rizika;
- (h) Podsticati reviziju postojećih ili izradu novih građevinskih propisa i standarda, kao i prakse sanacije i obnove na nacionalnom ili lokalnom nivou, po potrebi, kako bi ih učinili primjenjivijim u lokalnom kontekstu, posebno u nelegalno izgrađenim i zanemarenim ljudskim naseljima, te jačati kapacitete za provedbu, istraživanje i provođenje takvih propisa odgovarajućim pristupom, radi podsticanja struktura otpornih na katastrofe;
- (i) Unapređivati otpornost nacionalnih zdravstvenih sistema, pored ostalog i integriranjem upravljanja rizika od katastrofa u primarnu, sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu, naročito na lokalnom nivou; razvijati kapacitete zdravstvenih radnika u razumijevanju rizika od katastrofa i primjeni i provedbi pristupa za smanjenje rizika od katastrofa u zdravstvenom radu; promovirati i poboljšavati kapacitete obuke u oblasti medicine u katastrofama; te podržati i obučiti zdravstvene grupe zajednica u pristupima smanjenja rizika od katastrofa u zdravstvenim programima, u saradnji s drugim sektorima, kao i u provedbi međunarodnih zdravstvenih propisa (2005) Svjetske zdravstvene organizacije;
- (j) Ojačati osmišljavanje i provedbu inkluzivnih politika i društvenih mehanizama sigurnosnih mreža, pored ostalog učestvovanjem zajednice, uz integraciju s programima poboljšanja životnih uslova, te poboljšanja pristupa osnovnim uslugama zdravstvene zaštite, uključujući zdravlje majki, novorođenčadi i djece, seksualno i reproduktivno zdravlje, sigurnost hrane i prehrane, stanovanja i obrazovanja, ka iskorjenjivanju siromaštva, za iznalaženje trajnih rješenja u fazi nakon katastrofe i za osnaživanje i pružanje pomoći ljudima koji su neproporcionalno pogođeni katastrofama;

- (k) Osobe koje boluju od hroničnih i po život opasnih bolesti, zbog njihovih posebnih potreba, uključiti u izradu politika i planova kako bi se upravljalo njihovim rizicima prije, za vrijeme i nakon katastrofa, uključujući i njihov pristup službama za spašavanje života;
- (l) Podsticati donošenje politika i programa koji se bave mobilnošću osoba uslijed katastrofa radi jačanja otpornosti pogođenih osoba i zajednica domaćina, u skladu s nacionalnim zakonima i okolnostima;
- (m) Promovirati, po potrebi, razmatranje integracije smanjenja rizika od katastrofa kao i uključivanje mjera u finansijske i fiskalne instrumente;
- (n) Osnažiti održivo korištenje i upravljanje ekosistemima i provesti integrirane pristupe upravljanja ekološkim i prirodnim resursima koji sadrže smanjenje rizika od katastrofa;
- (o) Povećati otpornost privrednih društava i zaštitu egzistencije i proizvodnih sredstava kroz opskrbne lance, osigurati kontinuitet usluga i integrirati upravljanje rizicima od katastrofa u poslovne modele i prakse;
- (p) Ojačati zaštitu egzistencije i proizvodnih sredstava, uključujući stoku, radne životinje, alate i sjemena;
- (q) Promovirati i integrirati pristupe upravljanja rizicima od katastrofa u turizmu, s obzirom na često veliko oslanjanje na turizam kao ključnog pokretača privrede.

Globalni i regionalni nivoi

31. Kako bi se to postiglo, važno je:

- (a) Promovirati povezanost između sistema, sektora i organizacija za održivi razvoj i smanjenje rizika od katastrofa u njihovim politikama, planovima, programima i procesima;
- (b) Promovirati razvoj i jačanje prijenosa rizika od katastrofa i razmjenu mehanizama i instrumenata u bliskoj saradnji s partnerima iz međunarodne zajednice, poslovnim segmentom, međunarodnim finansijskim institucijama i drugim relevantnim zainteresiranim stranama;
- (c) Promovirati saradnju između akademskih, naučnih i istraživačkih subjekata i mreža i privatnog sektora za razvoj novih proizvoda i usluga kako bi se pomoglo u smanjenju rizika od katastrofa, a posebno onih koji će pomoći zemljama u razvoju i njihovim specifičnim izazovima;
- (d) Podsticati saradnju između globalnih i regionalnih finansijskih institucija radi procjene i predviđanja mogućih ekonomskih i socijalnih uticaja katastrofa;
- (e) Poboljšati saradnju između organa iz oblasti zdravstva i drugih relevantnih zainteresiranih strana za jačanje kapaciteta države za upravljanje rizicima od katastrofa za zdravstvo, provedbu međunarodnih zdravstvenih propisa (2005) i izgradnju otpornih zdravstvenih sistema;
- (f) Ojačati i promovirati saradnju i izgradnju kapaciteta za zaštitu proizvodnih sredstava, uključujući stoku, radne životinje, alate i sjemena;
- (g) Promovirati i podržavati razvoj socijalnih sigurnosnih mreža kao mjera za smanjenje rizika od katastrofa koje su povezane i integrirane s programima poboljšanja životnih uslova kako bi se osigurala otpornost na udare na domaćinstva na nivou zajednice;
- (h) Ojačati i proširiti međunarodne napore usmjerene na iskorjenjivanje gladi i siromaštva kroz smanjenje rizika od katastrofa;
- (i) Promovirati i podržavati saradnju među relevantnim javnim i privatnim zainteresiranim stranama kako bi se poboljšala otpornost privrednih društava na katastrofe.

Prioritet 4: Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijeđenu ponovnu izgradnju (*Build Back Better*) prilikom oporavka, sanacije i obnove

32. Stalni rast rizika od katastrofa, uključujući povećanje izloženosti osoba i imovine, u kombinaciji s izvučenim poukama iz prošlih katastrofa, upućuje na potrebu daljnjeg jačanja pripravnosti za odgovor na katastrofe, preduzimanje mjera u očekivanju događaja, integriranje smanjenja rizika od katastrofa u mjere pripravnosti i osiguravanje kapaciteta za efikasan odgovor i oporavak na svim nivoima. Od ključnog značaja je osnaživanje žena i osoba s invaliditetom da javno vode i promoviraju rodno ravnopravne i univerzalno pristupačne pristupe odgovora, oporavka, obnove i izgradnje. Katastrofe su pokazale da faza oporavka, obnove i rekonstrukcije, koju treba pripremiti prije katastrofe, predstavlja izvanrednu priliku za unaprijeđenu ponovnu izgradnju prema načelu „*Build Back Better*”, pored ostalog i integracijom smanjenja rizika od katastrofa u razvojne mjere, čineći narode i zajednice otpornijim na katastrofe.

Nacionalni i lokalni nivoi

33. Kako bi se to postiglo, važno je:

- (a) Pripremiti i revidirati i povremeno ažurirati politike, planove i programe za nepredviđene situacije i pripravnost, uz angažman nadležnih institucija, uzimajući u obzir scenarije klimatskih promjena i njihov uticaj na rizike od katastrofa i posredovanje, po potrebi, uz učestvovanje svih sektora i relevantnih zainteresiranih strana;
- (b) Ulagati, razvijati, održavati i jačati multisektorsko predviđanje i sistem ranog upozoravanja koji su usredsređeni na ljude, za višestruke opasnosti, te rizike od katastrofa i mehanizme komunikacije u vanrednim situacijama, društvene tehnologije i telekomunikacijske sisteme za praćenje opasnosti; razvijati takve sisteme u participativnom procesu; prilagoditi ih potrebama korisnika, uključujući društvene i kulturne potrebe, posebno u kontekstu spolova; promovirati primjenu jednostavne i ekonomične opreme za rano upozoravanje i objekata; te proširiti kanale za objavljivanje informacija ranog upozoravanja o katastrofama;
- (c) Promovirati otpornost nove i postojeće ključne infrastrukture, uključujući vodene, saobraćajne i telekomunikacijske infrastrukture, obrazovne ustanove, bolnice i druge zdravstvene ustanove, kako bi se osiguralo da one budu sigurne, efikasne i operativne tokom i nakon katastrofe radi pružanja osnovnih usluga i spašavanja života;
- (d) Uspostaviti centre u zajednici za promociju svijesti javnosti i prikupljanje zaliha potrebnih materijala za provedbu aktivnosti spašavanja i pomoći;
- (e) Usvojiti javne politike i aktivnosti koje podržavaju ulogu zaposlenih u javnim službama u uspostavljanju ili jačanju koordinacije i mehanizama finansiranja i procedura za pomoć, kao i planiranju i pripremi za oporavak i obnovu nakon katastrofe;
- (f) Obučiti postojeću radnu snagu i volonere za odgovor na katastrofe; ojačati tehničke i logističke kapacitete radi osiguravanja boljeg odgovora u vanrednim situacijama;
- (g) Osigurati kontinuitet poslovanja i planiranja, uključujući socijalni i privredni oporavak, te pružiti osnovne usluge u fazi nakon katastrofe;
- (h) Promovirati redovne vježbe pripravnosti, odgovora i oporavka nakon katastrofe, uključujući vježbe evakuacije, obučavanja i uspostavljanja sistema podrške po područjima, radi osiguravanja brzog i efikasnog odgovora na katastrofe i s tim povezana raseljavanja, uključujući pristup sigurnom skloništu, osnovnim životnim namirnicama i neprehranbenim potrebštinama, zavisno od lokalnih potreba;
- (i) Promovirati saradnju između različitih institucija, različitih organa vlasti i s tim povezanih zainteresiranih strana na svim nivoima, uključujući pogođene zajednice i privredna društva, u pogledu složene i skupe prirode obnove nakon katastrofe, pod koordinacijom nacionalnih vlasti;
- (j) Promovirati uvrštavanje upravljanja rizicima od katastrofa u procese nakon oporavka i sanacije, omogućiti vezu između pomoći, sanacije i razvoja, koristiti mogućnosti tokom faze oporavka za razvijanje kapaciteta koji smanjuju rizik od katastrofa kratkoročno, srednjoročno i dugoročno, pored ostalog i razvijanjem mjera, kao što su planiranje

korištenja zemljišta, poboljšanje strukturalnih standarda i razmjena stručnosti, znanja, mišljenja nakon katastrofa i naučenih lekcija i ugraditi program obnove nakon katastrofe u privredni i socijalno održivi razvoj pogođenih područja. To bi se također trebalo primjenjivati na privremena naselja za osobe koje su raseljene uslijed katastrofa;

- (k) Izraditi smjernice kako bi se unaprijedila spremnost aktera da reaguju u procesu obnove nakon katastrofe, poput poboljšanja planiranja korištenja zemljišta i strukturalnih standarda, pored ostalog i učenjem iz programa oporavka i obnove tokom desetljeća od usvajanja Hyogo okvira za djelovanje i razmjenom iskustava, znanja i izvučenih pouka;
- (l) Razmotriti preseljenje javnih objekata i infrastruktura na područja izvan oblasti rizika, gdje god je to moguće, u procesu obnove nakon katastrofe, u dogovoru s relevantnim osobama, zavisno od potrebe;
- (m) Jačati kapacitete lokalnih vlasti za evakuaciju osoba koje žive u područjima sklonim katastrofama;
- (n) Uspostaviti mehanizam sudskog registra i baze podataka o smrtnim slučajevima uzrokovanim katastrofom kako bi se poboljšala prevencija bolesti i smrtnosti;
- (o) Poboljšati sheme oporavka za pružanje psihosocijalne podrške i usluga iz oblasti mentalnog zdravlja za sve ljude kojima je to potrebno;
- (p) Revidirati i ojačati, po potrebi, nacionalne zakone i procedure o međunarodnoj saradnji, na osnovu Smjernica za usmjeravanje domaće i reguliranje međunarodne pomoći u nesreći i u procesu početne obnove.

Globalni i regionalni nivoi

34. Kako bi se to postiglo, važno je:

- (a) Razvijati i jačati, po potrebi, koordinirane regionalne pristupe i operativne mehanizme kako bi se pripremio i osigurao brz i efikasan odgovor na katastrofu u situacijama koje nadilaze državne kapacitete;
- (b) Promovirati daljnji razvoj i širenje instrumenata, kao što su standardi, kodeksi, operativne smjernice, za podršku koordiniranom djelovanju tokom pripravnosti, u odgovoru na katastrofe i omogućavanju razmjene izvučenih pouka i najboljih praksi za programe obnove nakon katastrofe;
- (c) Promovirati daljnji razvoj i ulaganja u efikasne, nacionalno kompatibilne, regionalne mehanizme ranog upozoravanja za višestruke opasnosti, tamo gdje je to relevantno, u skladu s Globalnim okvirom za klimatske usluge i omogućiti dijeljenje i razmjenu informacija među svim zemljama;
- (d) Ojačati međunarodne mehanizme, poput Međunarodne platforme za oporavak, radi razmjene iskustava i učenja među zemljama i svim relevantnim zainteresiranim stranama;
- (e) Podržati, po potrebi, napore relevantnih subjekata Ujedinjenih nacija za jačanje i provedbu globalnih mehanizama za hidrometeorološka pitanja kako bi se podigla svijest i poboljšalo razumijevanje rizika od katastrofa uzrokovanih djelovanjem vode i njihov uticaj na društvo, te unaprijediti strategije za smanjenje rizika od katastrofa na zahtjev država;
- (f) Podržati regionalnu saradnju koja se bavi pripravnošću na katastrofe, uključujući i zajedničke vježbe i uvježbavanja;
- (g) Promovirati regionalne protokole koji omogućavaju razmjenu kapaciteta i resursa za odgovor za vrijeme i nakon katastrofa;
- (h) Obučiti postojeću radnu snagu i volontere za odgovor na katastrofe.

V. Uloga zainteresiranih strana

35. Iako države imaju sveukupnu odgovornost za smanjenje rizika od katastrofa, ona je zajednička za vlade i relevantne zainteresirane strane. Konkretno, nedržavni akteri igraju važnu ulogu kao pokretači u pružanju podrške državama, u skladu s nacionalnim politikama, zakonima i propisima, u provedbi ovog okvira na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou. To će zahtijevati njihovu predanost, dobru volju, znanje, iskustvo i resurse.

36. Pri određivanju konkretnih uloga i odgovornosti za zainteresirane strane, a istovremeno uzimajući u obzir postojeće relevantne međunarodne instrumente, države trebaju podsticati sljedeće aktivnosti kod svih javnih i privatnih zainteresiranih strana:

- (a) Civilno društvo, volonteri, organizacije koje promoviraju volonterski rad i organizacije koje djeluju u lokalnoj zajednici trebaju: učestvovati u procesu u saradnji s javnim ustanovama, kako bi, između ostalog, pružili specifična znanja i pragmatične smjernice u kontekstu izrade i provedbe normativnih okvira, standarda i planova za smanjenje rizika od katastrofa; učestvovati u provedbi lokalnih, nacionalnih, regionalnih i globalnih planova i strategija; doprinositi i pružati podršku u podizanju svijesti javnosti, kulturi prevencije i edukacije o rizicima od katastrofa; te zagovarati za stvaranje otporne zajednice i inkluzivno upravljanje rizicima od katastrofa u kojem učestvuje cjelokupno društvo, a koje jača sinergije između grupa, zavisno od potrebe. U tom smislu valja napomenuti sljedeće:
  - i. Žene i njihovo učešće su ključni za efikasno upravljanje rizikom od katastrofa i projektiranje, osiguravanje resursa i provedbu rodno osjetljivih politika, planova i programa za smanjenje rizika od katastrofa; te je potrebno preduzeti odgovarajuće mjere izgradnje kapaciteta kako bi žene povećale nivo spremnosti i poboljšale kapacitete za osiguravanje alternativnih sredstava egzistencije u situacijama nakon katastrofa;
  - ii. Djeca i mladi su agenti promjena i treba im dati prostora i modalitete za doprinos smanjenju rizika od katastrofa, u skladu sa zakonom, nacionalnom praksom i nastavnim programima;
  - iii. Osobe s invaliditetima i njihove organizacije su ključne u procjeni rizika od katastrofa i u osmišljavanju i provedbi planova prilagođenih specifičnim zahtjevima, uzimajući u obzir, između ostalog, univerzalne principe dizajna;
  - iv. Starije osobe imaju dugogodišnje znanje, vještine i mudrost, osobine koje su od neprocjenjive vrijednosti za smanjenje rizika od katastrofa, te bi one trebale biti uključene u oblikovanje politika, planova i mehanizama, uključujući i onih za rano upozoravanje;
  - v. Domaće stanovništvo, kroz svoje iskustvo i tradicionalno znanje, daje važan doprinos razvoju i provedbi planova i mehanizama, uključujući i one za rano upozoravanje;
  - vi. Migranti doprinose otpornosti zajednica i društava, a njihovo znanje, vještine i sposobnosti mogu biti korisni u osmišljavanju i provedbi smanjenja rizika od katastrofa;
- (b) Akademska zajednica, naučne i istraživačke institucije i mreže trebaju: usredotočiti se na faktore i scenarije rizika od katastrofa, uključujući rizike od katastrofa u nastanku, srednjoročno i dugoročno; povećati istraživanja za regionalnu, nacionalnu i lokalnu primjenu; podržati akciju lokalnih zajednica i vlasti; te podržati interakciju između politike i nauke kod odlučivanja;
- (c) Privredna društva, profesionalna udruženja i finansijske institucije u vlasništvu privatnog sektora, uključujući i finansijske regulatore i računovodstvena tijela, kao i filantropske fondacije, trebaju: ugraditi upravljanje rizicima od katastrofa, uključujući i kontinuitet poslovanja, u poslovne modele i prakse putem ulaganja zasnovanih na poznavanju rizika od katastrofa, posebno kod mikro, malih i srednjih preduzeća; učestvovati u podizanju svijesti i obučavanju svojih zaposlenika i klijenata; angažirati se i podržati istraživanja i inovacije, kao i tehnološki razvoj za upravljanje rizicima od katastrofa; dijeliti i širiti znanja, prakse i neklasificirane podatke; te aktivno učestvovati, po potrebi i pod vodstvom javnog sektora u razvoju normativnih okvira i tehničkih standarda koji uključuju upravljanje rizicima od katastrofa;

- (d) Mediji trebaju preuzeti aktivnu i inkluzivnu ulogu na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou u doprinosu podizanju svijesti javnosti i razumijevanju i distribuiranju tačnih i neklasificiranih informacija o rizicima od katastrofa, opasnostima i katastrofama, uključujući i katastrofe manjih razmjera, na jednostavan, transparentan, lako razumljiv i dostupan način, u uskoj saradnji s nacionalnim vlastima; trebaju usvojiti konkretne politike komunikacije o smanjenju rizika od katastrofa; pružiti podršku, po potrebi, sistemima ranog upozoravanja i u zaštitnim mjerama za spašavanje života; te potaknuti kulturu prevencije i velike uključenosti zajednice u kontinuiranim kampanjama edukacije javnosti i javnim raspravama na svim nivoima društva, u skladu s nacionalnim praksama.

37. Pozivajući se na rezoluciju Generalne skupštine 68/211 od 20. decembra 2013. godine, obaveze relevantnih zainteresiranih strana su važne kako bi se utvrdili modaliteti saradnje i provedbe ovog okvira. Te obaveze trebaju biti konkretne i vremenski ograničene kako bi se podržao razvoj partnerstava na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou, te provedba lokalnih i nacionalnih strategija i planova za smanjenje rizika od katastrofa. Sve zainteresirane strane su potaknute da publiciraju svoje obaveze i njihovo ispunjenje radi podrške u provedbi ovog okvira, odnosno nacionalne i lokalne planove za upravljanje rizicima od katastrofa, putem web-stranice Ureda Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa.

VI. Međunarodna saradnja i globalno partnerstvo

Opća razmatranja

38. S obzirom na njihove različite kapacitete, kao i povezanost između nivoa podrške koja im se pruža i mjere u kojoj će one biti u mogućnosti da provedu ovaj okvir, zemlje u razvoju zahtijevaju povećano pružanje sredstava provedbe, uključujući odgovarajuće, održive i blagovremene resurse, kroz međunarodnu saradnju i globalna partnerstva za razvoj i nastavak međunarodne podrške, kako bi se osnažili njihovi napori na smanjenju rizika od katastrofa.

39. Međunarodna saradnja za smanjenje rizika od katastrofa uključuje različite izvore i predstavlja ključni element u podupiranju nastojanja zemalja u razvoju da smanje rizik od katastrofa.

40. U rješavanju ekonomskog i dispariteta u tehnološkim inovacijama kao i istraživačkih kapaciteta među zemljama, poboljšanje transfera tehnologije je od presudnog značaja, što uključuje proces omogućavanja i osiguravanja tokova vještina, znanja, ideja, iskustava i tehnologije iz razvijenih zemalja za zemlje u razvoju za provedbu ovog okvira.

41. Zemlje u razvoju koje su sklone katastrofama, posebno slabo razvijene zemlje, male ostrvske zemlje u razvoju, kontinentalne zemlje u razvoju i afričke zemlje, kao i zemlje sa srednjim dohotkom koje se suočavaju s posebnim izazovima, zahtijevaju posebnu pažnju u pogledu njihove povećane ranjivosti i nivoa rizika, koji često uveliko premašuju njihovu sposobnost da odgovore i da se oporave od katastrofa. Takva ranjivost zahtijeva hitno jačanje međunarodne saradnje i osiguranje pravih i trajnih partnerstava na regionalnom i međunarodnom nivou kako bi se zemlje u razvoju podržale u provedbi ovog okvira, u skladu s njihovim nacionalnim prioritetima i potrebama. Slična pažnja i odgovarajuća pomoć također treba obuhvatiti i druge zemlje sklone katastrofama sa specifičnim karakteristikama, kao što su arhipelaške zemlje, kao i zemlje s velikim obalama.

42. Katastrofe mogu nesrazmjerno uticati na male ostrvske države u razvoju, zbog njihovih jedinstvenih i posebnih ranjivosti. Uticaj katastrofa, od kojih su neke povećanog intenziteta i pogoršane klimatskim promjenama, ometaju njihov napredak ka održivom razvoju. S obzirom na poseban slučaj malih ostrvskih država u razvoju, postoji velika potreba za izgradnjom otpornosti i pružanjem posebne podrške kroz provedbu Puta ubrzanog modaliteta djelovanja za male ostrvske države u razvoju/SIDS (SAMOA)¹¹ u oblasti smanjenja rizika od katastrofa.

43. Afričke zemlje se i dalje suočavaju s izazovima koji se odnose na katastrofe i rastuće rizike, uključujući i one koji se odnose na poboljšanje otpornosti infrastrukture, zdravlja i egzistencije. Ti izazovi zahtijevaju povećanu međunarodnu saradnju i pružanje adekvatne podrške afričkim zemljama kako bi se omogućila provedba ovog okvira.

11. Rezolucija Generalne skupštine 69/15, aneks

44. Saradnja na relaciji sjever-jug, dopunjena saradnjom na relaciji jug-jug i trostranom saradnjom, pokazala se ključnom za smanjenje rizika od katastrofa, te postoji potreba za daljnjim jačanjem saradnje u obje oblasti. Partnerstva igraju dodatnu važnu ulogu iskorištavanjem punog potencijala zemalja i pružanjem podrške njihovim nacionalnim kapacitetima u upravljanju rizicima od katastrofa i poboljšanju socijalne, zdravstvene i ekonomske dobrobiti pojedinaca, zajednica i država.

45. Nastojanja zemalja u razvoju koje nude saradnju na relaciji jug-jug i trostranu saradnju ne bi trebala smanjiti saradnju na relaciji sjever-jug od razvijenih zemalja, jer ona nadopunjuju saradnju sjever-jug.

46. Finansiranje iz raznih međunarodnih izvora, javnih i privatnih transfera pouzdane, pristupačne, prikladne i moderne, ekološki prihvatljive tehnologije, pod povoljnim i povlaštenim uvjetima, u skladu s uzajamnim dogovorom, pomoć u izgradnji kapaciteta za zemlje u razvoju i omogućavanje institucionalnih i političkih okruženja na svim nivoima predstavljaju sredstva od presudnog značaja za smanjenje rizika od katastrofa.

Načini provedbe

47. Kako bi se to postiglo, potrebno je:

- (a) Potvrditi da je zemljama u razvoju potrebno unaprijedeno pružanje koordinirane, održive i odgovarajuće međunarodne pomoći za smanjenje rizika od katastrofa, posebno slabo razvijenim zemljama, malim ostrvskim zemljama u razvoju, kontinentalnim zemljama u razvoju i afričkim zemljama, kao i zemljama sa srednjim dohotkom koje se suočavaju s posebnim izazovima, kroz bilateralne i multilateralne kanale, pored ostalog i kroz pojačanu tehničku i finansijsku podršku i transfer tehnologije pod povoljnim i povlaštenim uvjetima, u skladu sa uzajamnim dogovorom, u cilju razvoja i jačanja njihovih kapaciteta;
- (b) Poboljšati pristup država, posebno zemalja u razvoju, da finansiraju ekološki prihvatljive tehnologije, nauke i inkluzivne inovacije, kao i znanja i razmjenu informacija kroz postojeće mehanizme, odnosno bilateralne, regionalne i multilateralne kolaborativne aranžmane, uključujući Ujedinjene nacije i druga nadležna tijela;
- (c) Promovirati korištenje i širenje tematskih platformi saradnje, poput globalnih tehnoloških konzorcija i globalnih sistema za razmjenu znanja, inovacija i istraživanja i osigurati pristup tehnologiji i informacijama o smanjenju rizika od katastrofa;
- (d) Ugraditi mjere za smanjenje rizika od katastrofa u multilateralne i bilateralne programe razvojne pomoći unutar sektora i među svim sektorima, zavisno od potrebe, koje se odnose na smanjenje siromaštva, održivi razvoj, upravljanje prirodnim resursima, okoliš, urbani razvoj i prilagođavanje klimatskim promjenama.

Podrška međunarodnih organizacija

48. Radi podrške provedbi ovog okvira, potrebno je sljedeće:

- (a) Od Ujedinjenih nacija i drugih međunarodnih i regionalnih organizacija, međunarodnih i regionalnih finansijskih institucija i donatorskih agencija koje se bave smanjenjem rizika od katastrofa zahtijeva se, zavisno od potrebe, da poboljšaju koordinaciju svojih strategija u tom pogledu;
- (b) Subjekti sistema Ujedinjenih nacija, uključujući fondove i programe i specijalizirane agencije, kroz UN-ov Plan djelovanja na smanjenju rizika od katastrofa za otpornost, Okvire razvojne pomoći Ujedinjenih nacija i programe u zemljama, trebaju promovirati optimalno korištenje resursa i pružiti podršku zemljama u razvoju, na njihov zahtjev, u provedbi ovog okvira, u koordinaciji s drugim relevantnim okvirima, poput Međunarodnih zdravstvenih propisa (2005), pored ostalog i razvojem i jačanjem kapaciteta i jasnih i usmjerenih programa koji podržavaju prioritete država na uravnotežen i dobro koordiniran i održiv način, u okviru svojih ovlaštenja;
- (c) Ured Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa treba, naročito, podržati provedbu, praćenje i revidiranje sadašnjeg okvira kroz: pripremu periodične ocjene o napretku, naročito za Globalnu platformu za smanjenje rizika od katastrofa i, po potrebi, blagovremeno, uporedo s procesom praćenja pri Ujedinjenim nacijama, podržati razvoj koherentnog globalnog i regionalnog praćenja i pokazatelja, uz koordinaciju, po potrebi, s

drugim relevantnim mehanizmima za održivi razvoj i klimatske promjene i odgovarajuće ažuriranje trenutnog web-pračenja Hyogo okvira za djelovanje; aktivno učestvovanje u radu Međuagencijske i ekspertne grupe o pokazateljima ciljeva održivog razvoja; generiranje zasnovano na dokazima i praktične smjernice za provedbu u uskoj saradnji s državama i mobilizacijom stručnjaka; jačanje kulture prevencije među relevantnim zainteresiranim stranama putem podrške u izradi standarda koju će im pružiti stručnjaci i tehničke organizacije, inicijativa zagovaranja i širenja informacija o rizicima od katastrofa, politika i praksi, kao i omogućavanjem edukacije i obuke o smanjenju rizika od katastrofa kroz povezane organizacije; pružanje podrške zemljama, uključujući i putem nacionalnih platformi ili drugih ekvivalentnih načina u izradi nacionalnih planova i trendova praćenja, i obrazaca u slučaju rizika od katastrofa, gubitaka i uticaja; sazivanje Globalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa i podršku organizaciji regionalnih platformi za smanjenje rizika od katastrofa u saradnji s regionalnim organizacijama; predvođenje revizije UN-ovog Plana djelovanja na smanjenju rizika od katastrofa za otpornost; omogućavanje poboljšanja, i nastavka usluga, naučne i tehničke savjetodavne grupe Ureda Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa u mobiliziranju nauke i tehničkih aktivnosti na smanjenju rizika od katastrofa; predvođenje, u uskoj saradnji s državama, ažuriranja publikacije pod nazivom „UNISDR terminologija smanjenja rizika od katastrofa iz 2009“, u skladu s terminologijom koju dogovore država; kao i održavanje registra obaveza zainteresiranih strana;

- (d) Međunarodne finansijske institucije, poput Svjetske banke i regionalnih razvojnih banaka, trebaju uzeti u obzir prioritete ovog okvira za pružanje finansijske podrške i kredita za integrirano smanjenje rizika od katastrofa u zemljama u razvoju;
- (e) Ostale međunarodne organizacije i ugovorna tijela, uključujući Konferenciju strana Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promjeni klime, međunarodne finansijske institucije na globalnom i regionalnom nivou i Međunarodni pokret Crveni krst i Crveni polumjesec trebaju pružiti podršku zemljama u razvoju, na njihov zahtjev, u provedbi ovog Okvira, u koordinaciji s ostalim relevantnim okvirima;
- (f) Globalni dogovor Ujedinjenih nacija, kao glavna inicijativa Ujedinjenih nacija za angažman s privatnim sektorom i privrednim društvima, da se dodatno angažira i promovira ključni značaj smanjenja rizika od katastrofa za održivi razvoj i otpornost;
- (g) Potrebno je ojačati sveukupni kapacitet sistema Ujedinjenih nacija za pomoć zemljama u razvoju u smanjenju rizika od katastrofa pružanjem adekvatnih resursa kroz različite mehanizme finansiranja, uključujući povećane, blagovremene, stabilne i predvidljive doprinose Povjereničkog fonda Ujedinjenih nacija za smanjenje katastrofa i jačanjem uloge Povjereničkog fonda u smislu provedbe ovog okvira;
- (h) Potrebno je da Međuparlamentarna unija i ostala relevantna regionalna tijela i mehanizmi za parlamentarce po potrebi nastave podržavati i zagovarati smanjenje rizika od katastrofa i jačanje nacionalnih zakonskih okvira;
- (i) Potrebno je da ujedinjeni gradovi i lokalne samouprave i druga relevantna tijela jedinica lokalne samouprave i dalje podržavaju saradnju i uzajamno učenje među jedinicama lokalne samouprave u cilju smanjenja rizika od katastrofa i provedbe ovog okvira.

Aktivnosti praćenja

49. Konferencija poziva Generalnu skupštinu da na svojoj sedamdesetoj sjednici razmotri mogućnost uključivanja pregleda globalnog napretka u provedbi Okvira za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaija za period 2015-2030. u sklopu svojih integriranih i koordiniranih procesa praćenja za konferencije Ujedinjenih nacija i samite, usklađeno s Ekonomskim i socijalnim vijećem, Političkim forumom na visokom nivou za održivi razvoj i četverogodišnjim ciklusom sveobuhvatne revizije politika, po potrebi, uzimajući u obzir doprinose Globalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa i regionalnih platformi za smanjenje rizika od katastrofa, te sistema praćenja Hyogo okvira za djelovanje.

50. Konferencija preporučuje Generalnoj skupštini uspostavljanje, na svojoj šezdeset devetoj sjednici, otvorene međuvladine radne grupe, koja se sastoji od stručnjaka koje su nominirale države članice, a koje podržava Ured Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa, uz angažman relevantnih zainteresiranih strana, za razvoj niza mogućih pokazatelja za mjerenje globalnog napretka u provedbi ovog Okvira u vezi s radom Međuagencijske i ekspertne grupe o pokazateljima ciljeva održivog razvoja. Konferencija također preporučuje da radna grupa razmotri preporuke Naučne i tehničke savjetodavne grupe Ureda Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa o ažuriranju publikacije pod nazivom „UNISDR terminologija smanjenja rizika od katastrofa iz 2009“ do decembra 2016. godine, te da se ishod njenog rada dostavi Skupštini na razmatranje i usvajanje.

Grafikon Okvira za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendajja za period 2015-2030.

Obim i svrha

Ovaj okvir će se primjenjivati na katastrofe većih i manjih razmjera, učestale i rijetke, iznenadne i sporo nastupajuće, uzrokovane prirodnim ili ljudskim faktorom, kao i povezane s ekološkim, tehnološkim i biološkim opasnostima i rizicima. Okvir ima za cilj voditi upravljanje rizika od višestrukih katastrofa u razvoju na svim nivoima, kao i unutar svih sektora.

Očekivani ishod

Znatno smanjenje rizika od katastrofa i gubitaka života, egzistencije i zdravlja, kao i privredne, fizičke, socijalne, kulturne i ekološke imovine osoba, privrednih društava, zajednica i zemalja.

Cilj

Spriječiti nove i smanjiti postojeće rizike od katastrofa kroz provedbu integriranih i inkluzivnih ekonomskih, strukturalnih, pravnih, socijalnih, zdravstvenih, kulturnih, obrazovnih, ekoloških, tehnoloških, političkih i institucionalnih mjera koje sprečavaju i smanjuju izloženost opasnostima i ranjivost na katastrofe, povećavaju pripravnost za odgovor i oporavak, a time i jačaju otpornost.

Ciljevi

Znatno smanjiti globalnu smrtnost uzrokovanu katastrofama do 2030. godine, radi smanjenja prosjeka globalne smrtnosti za 100,000 između 2020-2030. godine u odnosu na period 2005-2015;	Znatno smanjiti broj osoba zahvaćenih katastrofama na globalnom nivou do 2030. godine, radi smanjenja prosjeka za 100,000 između 2020-2030. u odnosu na period 2005-2015;	Smanjiti direktne ekonomske gubitke od katastrofa u odnosu na globalni bruto domaći proizvod (BDP) do 2030. godine;	Znatno smanjiti štetu od katastrofa na kritičnim infrastrukturama i narušavanje osnovnih usluga, među njima i zdravstvenih i obrazovnih ustanova, pored ostalog i razvijanjem njihove otpornosti do 2030. godine;	Znatno povećati broj zemalja s nacionalnim i lokalnim strategijama smanjenja rizika od katastrofa do 2020. godine;	Znatno poboljšati međunarodnu saradnju zemalja u razvoju adekvatnom i održivom podrškom za nadopunjavanje njihovih nacionalnih aktivnosti na provedbi ovog okvira do 2030. godine;	Znatno povećati dostupnost i pristup sistemima ranog upozoravanja za višestruke opasnosti i informacijama o riziku od katastrofa i procjenama za ljude do 2030. godine, adekvatnom i održivom podrškom za nadopunjavanje njihovih nacionalnih aktivnosti na provedbi ovog okvira do 2030. godine;
---	---	---	---	--	--	---

Prioriteti za djelovanje

Države imaju potrebu za usmjerenim djelovanjem unutar sektora i između njih na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou na sljedeća četiri prioriteta područja:

Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3	Prioritet 4:
<p>Razumijevanje rizika od katastrofa</p> <p>Upravljanje rizicima od katastrofa treba biti zasnovano na razumijevanju rizika od katastrofa u svim njegovim dimenzijama ranjivosti, kapaciteta, izloženosti osoba i imovine, svojstvima opasnosti i okoliša.</p>	<p>Jačanje vladavine nad rizicima od katastrofa za upravljanje rizicima od katastrofa</p> <p>Vladavina nad rizicima od katastrofa na nacionalnom, regionalnom i globalnom nivou je od vitalnog značaja za upravljanje smanjenjem rizika od katastrofa u svim sektorima i osiguravanje usklađenosti nacionalnih i lokalnih okvira zakona, propisa i javnih politika koje, definiranjem uloga i odgovornosti, vode, ohrabruju i potiču javne i privatne sektore da preduzmu aktivnosti i da adresiraju rizike od katastrofa.</p>	<p>Ulaganje u smanjenje rizika od katastrofa za otpornost</p> <p>Javna i privatna ulaganja u prevenciju i smanjenje rizika od katastrofa kroz strukturalne i nestrukturalne mjere su od presudnog značaja za poboljšanje privredne, društvene, naučne i kulturne otpornosti osoba, zajednica, zemalja i njihove imovine. Kao i okoliša. Ona mogu biti pokretači inovacija, rasta i otvaranja novih radnih mjesta. Takve mjere su isplative i ključne u spašavanju života, sprečavanju i smanjenju gubitaka i osiguravanju efikasnog oporavka i sanacije.</p>	<p>Jačanje pripravnosti na katastrofe za efikasan odgovor i za unaprijeđenu ponovnu izgradnju (<i>Build Back Better</i>) prilikom oporavka, sanacije i obnove</p> <p>Iskustvo pokazuje da je potrebno ojačati spremnost na katastrofe za efikasniji odgovor i osigurati postojanje kapaciteta za efikasan oporavak. Katastrofe su također pokazale da oporavak, sanacija i faza obnove, što je potrebno pripremiti prije same katastrofe, predstavljaju priliku za primjenu načela bolje ponovne gradnje – „<i>Build Back Better</i>“, integriranjem mjera smanjenja rizika od katastrofa. Žene i osobe s invaliditetom bi trebale javno voditi i promovirati rodno ravnopravne univerzalno dostupne pristupe u toku faza odgovora i obnove.</p>

Vodeći principi

<p>Primarna odgovornost država u sprečavanju i smanjenju rizika od katastrofa, pored ostalog putem saradnje</p>	<p>Zajednička odgovornost centralnih vlasti i odgovarajućih državnih organa, sektora i zainteresiranih strana u skladu s nacionalnim okolnostima</p>	<p>Zaštita osoba i njihove imovine, uz istovremeno promoviranje i zaštitu svih ljudska prava, uključujući pravo na razvoj</p>	<p>Angažman cijelog društva</p>	<p>Puni angažman svih državnih institucija izvršne i zakonodavne prirode na nacionalnom i lokalnom nivou</p>	<p>Osnaživanje lokalnih vlasti i zajednica putem sredstava, podsticaja i odgovornosti odlučivanja, po potrebi</p>	<p>Da odlučivanje bude inkluzivno i zasnovano na poznavanju rizika uz primjenu pristupa za višestruke opasnosti</p>
<p>Usklađenost smanjenja rizika od katastrofa i održivih razvojnih politika, planova, praksi i mehanizama, među različitim sektorima</p>	<p>Uvažavanje lokalnih i specifičnih karakteristika rizika od katastrofa prilikom utvrđivanja mjera za smanjenje rizika</p>	<p>Bavljenje osnovnim faktorima rizika na isplativ način putem ulaganja u odnosu na prvenstveno oslanjanje na odgovor i oporavak nakon katastrofe</p>	<p>Princip bolje gradnje – „<i>Build Back Better</i>“ za sprečavanje stvaranja rizika od katastrofa i smanjenja postojećih</p>	<p>Da kvaliteta globalnog partnerstva i međunarodne saradnje bude efikasna, značajna i snažna</p>	<p>Da se podrška od razvijenih zemalja i partnera za zemlje u razvoju prilagodi potrebama i prioritetima koje oni utvrde</p>	

Bilješke

Bilješke

